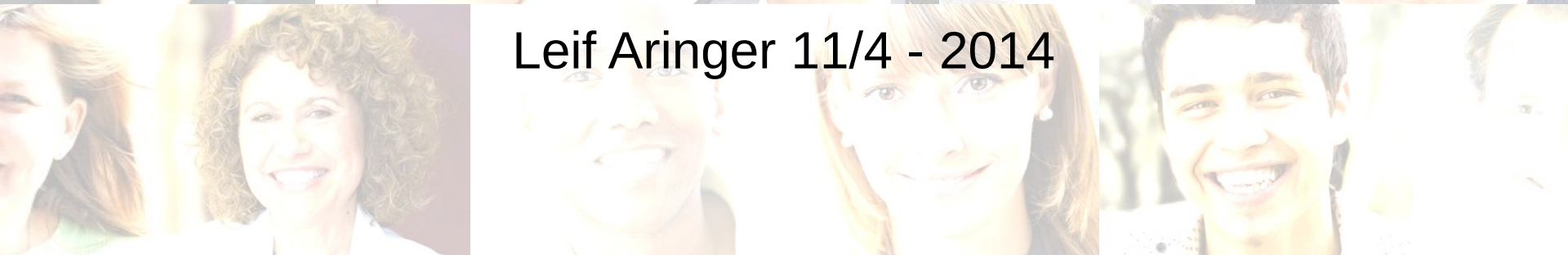

Nytt från Arbetsmiljöverket, sanktionsavgifter mm

Leif Aringer 11/4 - 2014

Bakgrund till införande av sanktionsavgift.

- Idag är vissa paragrafer i våra föreskrifter straffsanktionerade. Brott mot sådana föreskrifter kan medföra böter. Men uppsåt eller oaktsamhet måste bevisas hos en eller flera fysiska personer. Avhandlas i domstol. Preskriptionstiden är 2 år
- Från 1/7 2014 ska begreppet straffsanktion ersättas av sanktionsavgift. Om en bestämmelse inte har följts så utdöms en bot oavsett om någon varit oaktsam eller inte. Utdöms av AV men kan överklagas till förvaltningsdomstolen inom 5 år.

AVs hantering av omställningen

- I dag har vi 34 föreskrifter med totalt 122 paragrafer som är straffsanktionerade.
- Från den 1 juli får vi 20 föreskrifter med 41 paragrafer som är kopplade till sanktionsavgift.
- Reglerna med sanktionsavgift måste vara extremt tydliga, ***När gäller de och vad är det som krävs?***.
- Sanktionsavgifter ska utdömas för de mest allvarliga riskerna.
- Sanktionsavgiftens storlek bestäms dels efter antalet anställda och dels efter riskens allvarlighetsgrad (1 – 4)

Sanktionsavgift eller inte

- Utgångspunkter:
- Bestämmelser som idag är straffsanktionerade
- Föreskrifter som är under omarbetning berörs inte
- Risknivån
- Enkla och tydliga krav

Riskenivåer

- **Nivå 4:** Akuta risker för livet, mycket stor kroppsskada eller stort men för livet. 100.000 – 1 milj kr
- **Nivå 3:** Akuta risk för stor kroppsskada, men för livet eller förgiftning. Risk för långsam förgiftning. 40.000 – 400.000
- **Nivå 2:** Brister i kontroller. Medicinska kontroller, mätningar 15.000 – 150.000 kr
- **Nivå 1:** Brister i dokumentation 5.000 – 50.000 kr

Några föreskrifter som berörs:

- **AFS Medicinska kontroller (MKA)**
- **AFS Gravida**
- **AFS Bildskärmsarbete**
- **Sakföreskrifter som hänvisar till MKA**

Medicinska kontroller, AFS 2005:6

- Krav på läkarundersökning i vissa arbeten
- Obligatoriska läkarundersökningar är straffsanktionerade idag
- Ordna med = måste genomföras
- Erbjudas = måste erbjudas men arbetstagaren kan tacka nej.

Ordna med galler för

- Metallerna bly och kadmium
- Damm som kan ge lungfibros - asbest och kvarts
- De flesta hårdplaster
- Arbeten som ger extrem fysisk påfrestning – mast- o stolparbete, rökdykning, dykeriarbete
- Som regel förenat med tjänstbarhetsbedömning. Endast den som bedöms som tjänstbar får sysselsättas

Erbjuda gäller för

- Vibrationer
- Nattarbete
- Vissa hårdplaster

Straffsanktionerat idag

Om man bryter mot följande regler:

- Att utföra medicinska kontroller
- Att utföra medicinsk kontroll i lagstadgad tid
- Att bara sysselsätta den som är tjänstbar när det krävs en tjänstbarhetsbedömning
- Att hålla register över utförda kontroller
- Att sända in utdrag ur registret till Arbetsmiljöverket

Resonemang om sanktionsavgifter

- Koncentrerar oss på de exponeringar som ger de mest allvarliga hälsoriskerna, dvs de som medför krav på tjänstbarhetsbedömning.
- Inriktar oss på paragrafen som förbjuder arbete utan att vara tjänstbar (6§).
- För att uppfylla detta måste men genomföra medicinska kontroller och i lagstadgad tid.

6§ ny lydelse

- Bara sysselsätta den som efter medicinsk kontroll bedömts som tjänstbar.
- Tjänstbarhetsbedömningen ska vara dokumenterad av undersökande läkare i ett tjänstbarhetsintyg.
- **Risknivå 2. Differentierad avgift. 15 000 – 150 000 kr**
- Att erbjuda gäller för ngt mindre allvarliga risker. Svårare att kontrollera.
- Att bryta mot adm. regler medför mindre allvarliga risker.
- **Allt detta ger tydligare regler och mindre administration.**

Sakföreskrifter

- För de flesta exponeringar/arbeten som regleras i MKA finns det särskilda föreskrifter med tekniska och/eller yrkeshygieniska krav. Ex. Dykeriarbete, Asbest.
- Dessa föreskrifter kallar vi **sakföreskrifter**
- Där regleras vilka som ska genomgå medicinska kontroll i en särskild paragraf. Paragrafen om medicinsk kontroll är straffsanktionerad idag.
- I MKA regleras när och hur den medicinska kontrollen ska genomföras och vad man gör med resultaten

Sakföreskrifter som hänvisar till MKA

- Bly
- Asbest
- Kvarts
- Syntetiska oorganiska fibrer
- Härdplaster
- Mast och stolparbete
- Rök- och kemdykning
- Dykeriarbete

Förändringar i sakföreskrifterna

Straffsanktionen för paragraferna om medicinsk kontroll upphävs för att undvika dubbelbestraffning. Det görs en hänvisning till MKA och att det där finns sanktionsavgift.

AFS Dykeriarbete: Förbud att sysselsätta gravida. Straffsanktion blir sanktionsavgift. Risknivå 4

AFS Rök och kemdykning: Förbud att sysselsätta gravida. Straffsanktion blir sanktionsavgift. Risknivå 4

AFS Kvarts Under omarbetning. Berörs inte

AFS Härdplaster Under omarbetning. Berörs inte

Andra förändringar

- Tillåter 14 månader mellan två kontroller vid mast- och stolparbete samt vid rökdykning. Tidigare gällde 12 månader utan undantag.
- Tydligare text vid vibrationsarbete så att det säkert framgår att det handlar om att *erbjuda* medicinska kontroller.

Efter externremissen

- Beslut i ledningsgruppen om att blyföreskrifterna ska upphöra och inarbetas i MKA.
- I blyföreskrifterna regleras vilka som ska genomgå medicinska kontroller. Dessutom anges att kvinnor yngre än 50 år (i fertil ålder) ska informeras om att upptag av bly i kroppen medför risker för fostret.
- Ovanstående har inarbetats i MKA.

Gravida och ammande, AFS 2007:5

4§ Riskbedömning när graviditeten konstaterats

7§ Om bedömningen visar risker:

- 1. Undanröja riskerna
- 2. Omplacering eller
- 3. Inträder förbud mot arbetet
- 8§ Inte sysselsättas i blyarbete

- 9§ gravid eller nyförlöst (14v) får inte utföra nattarbete (kl. 0 – 5) om läkare intygat att det är skadligt för hälsa och säkerhet
- **Sanktionsavgift för 9§. Risknivå 3. 40 000 – 400 000 kr**

AFS 1998:5 Bildskärmsarbete

- Idag: 6§ 2a stycket är straffsanktionerad:
- Om synundersökning visar att det behövs en kompletterande undersökning av ögonläkare skall arbetsgivaren ordna med detta.
- Straffsanktionen tas bort. Optikern bedöms ha tillräcklig kompetens för att ordna med detta.

Tidsplan och tillämpning

1/7. Ändringarna i AML och AVs föreskrifter träder i kraft.

Exakt hur inspektionen ska gå tillväga vid utdömande av sanktionsavgift är under utredning. Det får också utvecklas en praxis.

Andra förändringar i föreskrifterna

Föreskrifter som är under omarbetning:

- **Kvarts.** Kraven på luftmätningar är under diskussion. På remiss under sommaren.
- **Härdplaster.** Under omarbetning. Tillämpningsområdet kan förändras. Kan eventuellt komma att gälla för allergiframkallande ämnen? Vilka exponeringar som innebar krav på medicinska kontroller ses över. På remiss över sommaren.
- En större revision av **MKA** har påbörjats. Förenklingar (?) och tydligare struktur. Inkludering av fler exponeringar än idag?

Andra aktuella frågor

- Ny föreskrift om organisatoriska och sociala frågor
- Ökad tillgänglighet för funktionshindrade
- Särskilda satsningar på kvinnors arbetsmiljö
- Att möjliggöra för äldre att vara kvar i arbete
- Omorganisation av inspektionsdistrikten. 10 blir 5.

AFS Organisatorisk o social arbetsmiljö

Förslag under bearbetning.

I förslaget ska inarbetas

- Allmänna råden från 1980
- AFS Kränkande särbehandling
- Hur man förebygger och motverkar arbetsrelaterad stress

Externremiss i september. I kraft hösten 2015

Att arbeta längre (1)

Försämrade funktioner hos äldre:

- Försämrad syn
- Försämrad hörsel
- Problem med rörelseapparaten
- Förändrade kognitiva funktionen

Att arbeta längre (2)

- Synen: Ackommodationsförmågan försvinner, linsen grumlas. Viktigt med god synergonomi.
- Hörseln: Försämrad hörsel. Ökad känslighet för buller. Olycksrisker.
- Rörelseorganen: Förslitningar och ökad risk för belastningsbesvär

Att arbeta längre (3)

- Kognitiva funktioner:
- Nervsystemet reagerar långsammare, gäller även nervimpulser. Vi uppfattar t.ex. snabba synintryck sämre
- Närminnet försämras.
- Tar längre tid att lära nytt.
- *Men detta behöver inte vara ett hinder i praktiken.*

Att arbeta längre (4)

- Förmågan till överblick och att se sammanhang förbättras!
- Verbala förmågan utvecklas positivt.
- Äldre har dessutom längre erfarenhet och kan reagera mer genomtänkt.

Att arbeta längre (5)

- Äldre kan med fördel användas i arbetsuppgifter där erfarenhet, överblick och omdöme har stor betydelse men kan fungera sämre i organisationer som kännetecknas av stora och snabba förändringar.
- Många äldre kan fortsätta i arbetet längre om de kan kontrollera arbetstakten och själva bestämma arbetstiden.

Längre arbetsliv för hela befolkningen

- De som arbetar länge i dag har som regel stimulerande arbeten med god arbetsmiljö.
- Villkoren skiljer stort mellan olika typer av arbeten. De med fysiskt tunga arbeten, utan psykisk stimulans, med hög stressnivå orkar ofta inte arbeta ens fram till 65 år.
- Att förbättra villkoren för dessa grupper skulle göra störst skillnad

Att få fler att orka till åtminstone 65

- Generell förbättring av arbetsmiljön i utsatta arbeten.
- Möjlighet till arbetsanpassning
- Förändring av arbetsinnehåll – utbildning
- Det finns forskrifter att stödja sig på framförallt SAM.

Inspektionsavdelningen - lokalisering

Inspektionsverksamheten
är indelad i 5 regioner:

Nord

Mitt

Öst

Väst

Syd

Varje region består av xx
inspektionsdistrikt

Aktuella inspektioner

- Tillverkningsindustri
- Skola
- Unga i arbete
- Kvinnors arbetsmiljö

